

Loek Hermans signaleert toenadering onderwijs en bedrijfsleven

‘Er wordt beter geluisterd naar het bedrijfsleven’

De afstemming tussen onderwijs en bedrijfsleven is fors verbeterd, vindt Loek Hermans, voorzitter van MKB Nederland. Maar om de kwaliteit van het onderwijs op peil te houden, zouden er vaker mensen uit het bedrijfsleven voor de klas moeten staan.

De website van MKB Nederland laat er geen misverstand over bestaan. De aansluiting van het onderwijs op de beroepspraktijk rammelt nog aan alle kanten. Zo staat er bij het dossier onderwijs: ‘De aansluiting van het onderwijs op de praktijk in een mkb-bedrijf laat te wensen over. Het aantal opleidingen en opleidingsplaatsen komt niet overeen met de wensen uit de praktijk. De invulling van de opleiding sluit onvoldoende aan bij de praktijk waardoor hbo-ers niet gelijk inzetbaar zijn.’

Het zijn bekende geluiden, die al vele jaren te horen zijn. Kennelijk is die aansluiting een hardnekkige kwestie.

Loek Hermans is voorzitter van MKB Nederland en was van 1998 tot 2002 minister van Onderwijs. Op de vraag of het inderdaad zo ernstig gesteld is, reageert hij genuanceerder dan de tekst op de site doet verwachten.

“Het wordt gelukkig beter. Het onderwijs opereerde vrij solitair, met de nadruk op de verleden tijd. De afgelopen tijd hebben we veel opmerkingen over de aansluitingsproblemen gemaakt. Voor ons als bedrijfsleven ligt er een taak om inzicht te geven in de ontwikkelingen in het bedrijfsleven. Zo weten we waar we de komende jaren rekening mee moeten houden in het onderwijs, in verband met leerlingenaantallen en de kansen met een bepaalde opleiding. Dat kun je nooit honderd procent in beeld brengen, maar het kan wel beter dan nu. Dat is wat wij zelf kunnen doen. Een tweede punt is de inhoud van de opleidingen zelf. Daarover zeiden de onderwijsinstellingen dat ze die met het bedrijfsleven hadden afgestemd. Dat was dan gebeurd met een of twee bedrijven uit de directe omgeving die men toevallig

kende. Het laatste anderhalf jaar is dat fors aan het veranderen. De ROC's krijgen steeds meer nauw overleg met nationale ondernemersorganisaties en contact met lokaal en regionaal aanwezige ondernemersorganisaties. Het gaat nu steeds beter.”

Kunnen we dus optimistisch zijn over de aansluiting onderwijs-bedrijfsleven?

“In ieder geval ben ik een stuk optimistischer dan een aantal jaren geleden. Er wordt beter geluisterd en er wordt veel beter overleg gevoerd. Wij praten nu ook over de onderwijshoud. Dat werd lang gezien als iets waar alleen het onderwijs zich mee bezig mocht houden.”

Waarom is die verandering pas van recente datum?

“De druk vanuit MKB en VNO-NCW op de onderwijsorganisaties is de laatste tijd sterk toegenomen. De MBO-raad houdt rekening met hoe wij het graag willen hebben. Anders werkt het ook niet: dan komen er jongeren van de opleidingen af die nauwelijks een plek kunnen vinden op de arbeidsmarkt. Dat moeten we niet hebben.”

Wat zijn belangrijke stappen die nog gezet moeten worden?

“Dat gaat bijvoorbeeld over de manier waarop je lesgeeft. Hoe bereid je jongeren voor? Met kennis, informatie, maar ook met vaardigheden: competentiegericht onderwijs dus. Jarenlang is dat een vies woord geweest. Bij competentiegericht onderwijs dachten mensen dat er een leraar voor de klas gaat staan, een boek uitdeelt en alleen vragen beantwoordt als de leerlingen daar zelf mee komen.

Nee, ook bij competentiegericht onderwijs moet je eerst een basis leggen van kennis. Van daaruit leer je zelfstandig met die kennis om te gaan en samen te werken. Dat zijn elementen die MKB'ers en bedrijven hard nodig hebben.”

Daarmee kiest MKB Nederland duidelijk positie in de discussie over het oude en het nieuwe leren.

“Wij staan meer aan de kant van het moderne onderwijs. Maar modern onderwijs betekent niet dat je de kennisfactor weglaat. Er moet een goede balans zijn tussen blote kennisoverdracht en vaardigheden. Er wordt vaak een karikatuur gemaakt van het moderne onderwijs.”

Heeft u begrip voor de felheid waarmee deze discussie vaak wordt gevoerd?

“Ik begrijp dat wel, maar het lijkt me niet waarschijnlijk dat je de strijd kunt beslechten door consensus te bereiken. Het is wel belangrijk goed te luisteren naar wat er door het bedrijfsleven gevraagd wordt, met name van het middelbaar beroepsonderwijs. Daaruit komt naar voren dat mensen over basiskennis moeten beschikken, maar dat ze ook met die basiskennis moeten kunnen werken. Dat moet toch een duidelijk signaal zijn over de inhoud van het onderwijs?”

Er wordt veel gesomberd over het niveau van het Nederlandse onderwijs. Deelt u die visie?

“Ik vind wel dat op sommige plekken de kwaliteit echt tekort schiet. We moeten zorgen dat de kwaliteit overeind blijft. Dat heeft alles te maken met de vraag of we voldoende - de leraren met voldoende kwaliteit kunnen krijgen. Ik vraag me af of we dat voor elkaar krijgen met het huidige beleid. Het ligt niet zozeer aan het salaris, maar veel meer aan het feit dat de carrièrekansen in het onderwijs niet bijster groot zijn. Tegelijk zouden we veel meer moeten gaan werken met mensen uit het bedrijfsleven, die een paar uur per week of een bepaalde periode van hun werkzaam leven onderwijs gaan geven. Dan heb je vakmensen die de praktijkkennis kunnen overbrengen.”

‘We bekijken in hoeverre we vanuit onze bedrijven mensen kunnen inzetten in het onderwijs’

Gaat MKB Nederland daar zelf een rol in spelen?

“Jazeker. We bekijken nu al in hoeverre we vanuit onze bedrijven meer mensen kunnen inzetten in het onderwijs. Voor kleine bedrijven is dat inderdaad moeilijk vanwege hun beperkte capaciteit. Er moeten daarom compenserende maatregelen komen, zodat een bedrijf schadeloos wordt gesteld als iemand een aantal uren les geeft. Aan de andere kant; als bedrijven het nu niet doen, heb je over een paar jaar helemaal geen mensen meer.”

Dus ook bedrijven zelf moeten daarin gaan investeren?

“Met grotere bedrijven worden dit soort afspraken al gemaakt. Ook de kleinere bedrijven zullen, hoe moeilijk het ook is, moeten kijken hoe mensen ingeschakeld kunnen worden in het onderwijs. Bijvoorbeeld mensen die wat ouder zijn en een paar uur willen lesgeven om hun kennis over te dragen. Maar ze moeten zich niet gaan bezighouden met het handhaven van de orde in de klas. Daar moet je aparte mensen voor hebben, die pedagogisch-didactisch zijn opgeleid. Hiervoor heb je een ander type organisatie van het onderwijs nodig. Geen lerarenkorps van 80, maar misschien wel van 300, en onderwijsmanagers die zo'n school gaan managen. Dat is een aanpak die verder gaat dan alleen salarisverhoging. Daar zijn wij groot voorstander van. Want hogere salarissen, hoe belangrijk ook, zijn niet genoeg.”

In een eerder nummer van LRPLN zei Jan Wagemakers dat scholen meer de ‘ramen open’ moesten zetten, en de buitenwereld binnenlaten. Mee eens?

“Dat zie ik vooral bij ROC's steeds meer gebeuren. Ik ben daarom veel optimistischer dan een paar jaar geleden. Men heeft in de gaten dat het op die manier moet. Alleen langs die weg zijn we in staat die kwaliteit van het onderwijs te leveren, waar het bedrijfsleven om vraagt. Op middelbare scholen zou hetzelfde moeten gebeuren. Ik heb vroeger wel eens les gehad van een advocaat, die staatsinrichting en geschiedenis gaf. Dat vond ik de mooiste uren die er waren.”

U pleit voor meer directe uitwisseling tussen bedrijfsleven en onderwijs. Staat u zelf wel eens voor de klas?

“Het lijkt mij ontzettend leuk om les te geven. Wist u dat ik ooit ben begonnen als leraar? Op de Bestuursschool in Nijmegen gaf ik maatschappijleer en bestuurskunde. Nu geef ik een aantal colleges per jaar aan de universiteit. En na mijn ministerschap heb ik wel eens aangeboden les te komen geven op een middelbare school. Daar is vervolgens overigens niet op gereageerd. Maar als er alsnog een uitnodiging komt, zal ik die zeker niet afslaan.” 